

چالش‌های کتابخانه‌های عمومی ایران

چاکری:

**۲ سال گذشته برای
تحقق توسعه سرانه
مطالعه، حدود ۴۰۰
کتابخانه با مشارکت
مردمی در سراسر
کشور احداث شده
است و در حال حاضر
طبق آخرین آمارها، ۲
هزار و ۱۰۱ کتابخانه
عمومی تحت پوشش
نهاد قرار گرفته است**

نشستی با عنوان چالش‌های پیش روی کتابخانه‌های عمومی در ایران، با حضور حمیدرضا چاکری، معاون کتابخانه و توسعه کتابخانه‌های نهاد کتابخانه‌های عمومی، علیرضا رستمی‌گومه کارشناس مشارکت‌ها و شهرداری‌ها اداره کل کتابخانه‌های عمومی استان کرمانشاه، زهره میرحسینی عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال و دکتر سعید غفاری عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال که دبیری جلسه را به عهده داشتند. در سرای اهل قلم کارنامه نشر بیست و سومین نمایشگاه بین‌المللی کتاب برگزار گردید، که به اهم مباحث مطرح شده در این نشست، اشاره می‌شود.

دکتر غفاری دبیر جلسه، پس از ارائه گزارشی از شرایط عضویت در کتابخانه‌های عمومی ایران و مقایسه آن با کشورهای دیگر گفت: «امروزه در بیشتر کتابخانه‌های دنیا، اگر فردی بخواهد از منابع کتابخانه‌های عمومی استفاده کند نیاز به عضویت ندارد و در زمان امانت گرفتن منابع تنها با ارائه کارت شناسایی به میزان امانت مراجعه و در کمتر از هفت دقیقه، مسئول میز امانت اطلاعات فرد را یادداشت کرده و عکس او را اسکن می‌کند و به او اطلاع می‌دهد که از همان لحظه می‌تواند از آن کتابخانه و کتابخانه‌های عمومی شهر استفاده کند».

وی در ادامه به ضرورت استفاده راحت از کتابخانه‌ها اشاره کرد و افزود: «برای استفاده راحت‌تر از کتابخانه‌های عمومی کشور و باز بودن در کتابخانه‌ها به‌روزی همه، چه تدابیری اندیشیده شده است. با توجه به پیشرفت خوب اینترنت در کشور، چرا فرد بعد از عضویت در یک کتابخانه عمومی نمی‌تواند از سایر کتابخانه‌ها استفاده کند و برای استفاده از آنها، باز هم نیاز به عضویت دارد».

چاکری، معاون کتابخانه و توسعه کتابخانه‌های نهاد کتابخانه‌های عمومی، ابتدا توضیحات مقدماتی در خصوص جایگاه نهاد ارائه کرد و گفت: «حدود شش سال از عمر نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور، به‌عنوان یک نهاد غیر دولتی - از زمان تصویب قانون توسط مجلس شورای اسلامی، در اسفند ۱۳۸۲، - می‌گذرد. دبیر کل نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور طبق چارچوب اساسنامه و قانون موظف است ساختار، تشکیلات، اهداف، برنامه‌ها (چه در سطح استان و چه برنامه‌های میان‌مدت و درازمدت) و سند چشم‌انداز را همراه با ساختارها و تشکیلات استانی تعریف کند

و به تصویب هیئت امنا برساند. تمام سیاست‌ها و اصول مهم در هیئت امنای کتابخانه‌های عمومی کشور مورد بررسی قرار گرفته و تصویب می‌شود و بعد از تصویب لازم‌الاجرا می‌شود. بر اساس قانون نهاد، شهرداری‌ها باید نیم‌درصد از درآمد خود را صرف توسعه کتابخانه‌های عمومی کنند و مطلب دیگر در راستای توسعه کتابخانه‌ها، موضوع وقف است که به لحاظ پیشینه و غنای فرهنگی و تمدن بزرگ ایران اسلامی، یک موضوع جدی و حیاتی توسعه است و بعد از پیروزی انقلاب اسلامی شاهد شتاب آن بودیم».

معاون توسعه و کتابخانه‌های نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور در خصوص اقدامات صورت گرفته در راستای توسعه کتابخانه‌ها و سرانه مطالعه گفت: «در حال حاضر با افتخار باید عرض کنم در ۲ سال گذشته برای تحقق توسعه سرانه مطالعه، حدود ۴۰۰ کتابخانه با مشارکت مردمی در سراسر کشور احداث شده است و در حال حاضر طبق آخرین آمارها، ۲ هزار و ۱۰۱ کتابخانه عمومی تحت پوشش نهاد قرار گرفته است. مطابق با اساسنامه نهاد، ما مشارکت‌ها و تفاهم‌نامه‌ها را توسعه داده‌ایم و بالغ بر ۲۸ تفاهم‌نامه ملی با دستگاه‌های تأثیرگذار عرضه توسعه مطالعه، کتاب و کتابخانه مبادله کردیم. به عنوان نمونه تفاهم‌نامه‌ای با دانشگاه پیام نور و ستاد عالی کانون‌های مساجد کشور منعقد کرده‌ایم که امیدوارم با توجه به مخاطبان ویژه کتابخانه‌های مساجد، این تفاهم‌نامه هم‌افزایی زیادی داشته باشد».

چاکری، در مورد تسهیل ساز و کارهای عضویت و استفاده از کتابخانه که از سوی دکتر غفاری مطرح شده بود گفت: «آیین‌نامه‌هایی را تدوین کرده‌ایم که به تصویب هیئت امنا رسیده و به‌زودی به تمام استان‌ها هم ابلاغ خواهد شد تا ساز و کارها راحت‌تر شوند. به هر حال ما یک نهاد عمومی غیردولتی هستیم و در کنار منابعی که در ردیف اعتباری بودجه مجلس داریم باید منابع دیگری را جستجو کنیم تا بتوانیم موفقیت‌هایی را در راستای توسعه کتابخانه‌ها کسب کنیم و چراغ یک کتابخانه را با تمام مشکلات آن روشن نگه داریم».

دکتر غفاری در ادامه با اشاره تفاهم‌نامه‌های نهاد با دانشگاه پیام نور گفت: «در واقع کتابخانه‌های دانشگاهی، وظیفه ارائه خدمات به دانشجویان خود را دارند و با وظیفه‌ای متفاوت با آنچه برای کتابخانه‌های عمومی تعریف شده، برخوردار هستند. غالب

افرادی که به کتابخانه‌های عمومی مراجعه می‌کنند افرادی هستند که با خود کتاب می‌آورند و در آنجا تست می‌زنند و کتابخانه‌ها تبدیل به سالن مطالعه شده‌اند، وقتی هم از آنها می‌پرسیم که چرا از کتاب‌های موجود در کتابخانه استفاده نمی‌کنید، می‌گویند کتاب‌های مورد علاقه ما در کتابخانه نیست. برای مثال به یک کتابخانه عمومی در یزد مراجعه کردم و در مورد منابع کتابخانه سؤال کردم و آنها در جواب گفتند که کتاب‌های ارسالی از سوی نهاد با ویژگی‌های منطقه‌ای ما تناسب کمی دارد، مثلاً کتاب‌هایی با عنوان چگونه ماهیگیری کنیم را می‌فرستند در حالیکه ما در اینجا آب نداریم؛ و یا در کتابخانه مازندران کتاب چگونه از نخل خرما استفاده کنید، موجود است».

فرآیند نیازسنجی کتابخانه‌های عمومی و توسعه مجموعه منابع

از دیگر چالش‌های مطرح شده از سوی دکتر غفاری بحث نیازسنجی کتابخانه‌های عمومی و اصول مربوط به فراهم‌آوری بود که در ادامه چاکری در این خصوص گفت: «منابع کتابخانه‌ها توسط کارگروه‌های تخصصی که عمدتاً مردم‌شناس و جریان‌شناس اندیشه یک جامعه هستند، شناسایی و خریداری می‌شود، اما مشخص نیست که آنها مخاطب‌شناس هم هستند و می‌توانند نیازهای اعضای کتابخانه را تشخیص دهند یا خیر، اما کتاب‌ها را رصد می‌کنند».

چاکری در ادامه افزود: «خانه کتاب، آمار کتاب‌های منتشر شده در سال ۱۳۸۸ را تقریباً ۵۲۰ هزار و ۳۰۰ عنوان

چاکری:

منابع کتابخانه‌ها توسط کارگروه‌های تخصصی که عمدتاً مردم‌شناس و جریان‌شناس اندیشه یک جامعه هستند، شناسایی و خریداری می‌شود، اما مشخص نیست که آنها مخاطب‌شناس هم هستند و می‌توانند نیازهای اعضای کتابخانه را تشخیص دهند یا خیر، اما کتاب‌ها را رصد می‌کنند

کتاب مشخص کرده که از این مقدار حدود ۲۲ یا ۲۳ هزار عنوان آن چاپ اول هستند، یعنی حدود ۴۰ یا ۵۰ درصد آن چاپ اول است و مابقی چاپ دوم هستند. حدود ده هزار عنوان کتاب یعنی ۵۰ درصد توسط کارگروه‌های تخصصی انتخاب منابع نهاد رصد شدند و بعد از آن در ذیل ۱۳ کارگروه تخصصی قرار گرفتند. گفتنی است که کارگروه‌ها عمدتاً از سه یا چهار نفر از اساتید دانشگاه تشکیل می‌شوند، که در انتخاب منابع خبره هستند. برای خرید منابع، کارگروه‌ها کتاب‌ها را انتخاب می‌کنند و ما متناسب با اعتبارات خود اقدام به خرید آنها می‌کنیم. از موارد برجسته این است که در سال گذشته، موفق شدیم در طول تاریخ تشکیل هیئت امنای کتابخانه‌های عمومی کشور، میزان خرید را به ۴ میلیون و ۲۳۰ هزار نسخه کتاب برسانیم. یعنی هر کتابخانه ما - به طور متوسط با آمار ۲ هزار و ۱۹۱ کتابخانه عمومی، مشارکتی و مستقل - حدود دو هزار جلد کتاب به عبارتی

حدود بیست قفسه کتاب دریافت کردند».

وی در ادامه به طرح «کتاب من» اشاره کرد و گفت: «طرحی از سوی رییس محترم جمهوری اسلامی رونمایی شد، تحت عنوان «کتاب من» که براساس این طرح اگر یکی از اعضای کتابخانه عمومی تهران منبعی را درخواست کند و در کتابخانه وجود نداشته باشد، کتابدار با کمک کتابخانه‌های دیگر استان باید آن منبع را تأمین کنند. از دیگر طرح‌های در دست انجام، طرح جامع فن‌آوری اطلاعات است که سه سال پیش تصویب شد. در این طرح همه کتابخانه‌های کشور در آن واحد باید با هم شبکه شوند یعنی زمانی که به کتابخانه پارک شهر مراجعه می‌کنیم و کتابی را جستجو می‌کنیم که در آن کتابخانه نیست، اگر در کتابخانه ملامحسن فیض‌کاشانی موجود باشد، به راحتی می‌توان آن را به دست آورد».

معاون کتابخانه و توسعه کتابخانه‌های نهاد کتابخانه‌های

چاکری:

اگر یکی از اعضای کتابخانه عمومی تهران منبعی را درخواست کند و در کتابخانه وجود نداشته باشد، کتابدار با کمک کتابخانه‌های دیگر استان باید آن منبع را تأمین کند

رستمی گومه، کارشناس مشارکت‌ها و شهرداری‌ها اداره کل کتابخانه‌های عمومی استان کرمانشاه، به بحث نیروی کار در کتابخانه‌های عمومی کشور اشاره کرد و گفت: «بحث نیروی انسانی فعال در کتابخانه‌ها را می‌توان به دو دوره گذشته و حال تقسیم کرد. شاید در گذشته معیار خاصی برای جذب نیروی انسانی تعریف نشده بود و اگر هم تعریف شده بود به درستی رعایت نمی‌شد ولی در حال حاضر وضعیت بهتری بر جذب نیرو حاکم است. من اعتقاد ندارم که امروزه نیروی متخصص در کتابخانه‌ها وجود ندارد، به خصوص در شش سال گذشته که نهاد به عنوان یک نهاد عمومی غیردولتی مطرح شده، یک رویکرد ساختار یافته برای جذب نیروی انسانی تعریف شده است. به‌ویژه در دو آزمونی که در سالیان اخیر داشتیم و ۴۰۰ نفر نیرو جذب شدند. از کارهای خوب دیگری که در حوزه جذب نیرو انجام شد این بود که آزمون به صورت متمرکز و از سوی سازمان ستجش برگزار شد و اطلاع‌رسانی خوبی هم از طریق یکی از رسانه‌های جمعی صورت گرفت. شاید نیروی انسانی که در گذشته در کتابخانه‌ها مشغول بودند یک چالش در برابر کتابخانه‌های عمومی بودند، اما امروزه با جذب نیروهای متخصص این مسئله به فرصت تبدیل شد. برنامه‌هایی خاص را اداره کل امور کتابخانه‌های عمومی برای گروه‌هایی ویژه در نظر دارند. در سال گذشته برای کودکان و ناینیان برنامه‌های خاصی تدوین شده، حتی دو همایش در سطح کشور برگزار گردید و نیروهای کتابدار با توجه به گروه‌های خاص آموزش دیدند».

رستمی گومه در مورد تخصص نیروهای کتابداری افزود:

«در برخی از استان‌ها مثلاً در استان کرمانشاه، ۷۰ درصد نیروها در مقطع کارشناسی و بالاتر در رشته کتابداری هستند، برخی هم در حوزه‌های تخصصی حسابداری و کامپیوتر هستند. همچنین برای کتابدارانی که دیپلم بودند و سال‌های قبل استخدام شده بودند در ۷۰۰ ساعت و برای ۴۰۰ نفر دوره‌های آموزش پودمانی حضوری برگزار شد و کتابداران غیر متخصص در این کلاس‌ها که مدت آن دو سال بود شرکت کردند. امروزه به کتابداران در کتابخانه‌های عمومی دیگر به عنوان فردی که نگهدارنده کتاب است نگاه نمی‌شود. ما بحث مشاور امین را داریم یعنی کتابدار را به عنوان مشاور امین انتخاب می‌کنیم تا بتواند کاربری را که به کتابخانه مراجعه می‌کند راهنمایی کند. کتابخانه‌های عمومی، دانشگاه همه مردم هستند و مردم با هر سلیقه، سن و نژادی که باشند می‌توانند از کتابخانه عمومی استفاده کنند. در روستاها و شهرهای کوچک زیر شش هزار نفر جمعیت، جهت تشویق مردم به مطالعه، عضویت رایگان صورت می‌گیرد و نیروی انسانی متخصص ما به نوعی مشوق و آموزش‌دهنده کاربران در کتابخانه‌ها هستند. نکته دیگر این که در سند چشم‌انداز ۱۴۰۴ جذب، آموزش و به کارگیری نیرو پیش‌بینی و تعریف شده است. با توجه به حضور فناوری‌های اطلاعاتی جدید در کتابخانه‌ها، رویکرد آموزش مداوم نیروهای کتابدار از جنبه‌های عمومی و تخصصی، در اداره کل آموزش و پژوهش نهاد مورد

عمومی درباره توسعه کتابخانه‌های عمومی نیز گفت: «به هر حال توسعه کتابخانه‌های عمومی تمام شدنی نیست و هر لحظه ممکن است یک کتابخانه افتتاح شود. در سال به طور متوسط ۸۵ کتابخانه آماده بهره‌برداری می‌شود که نیاز به نیرو، منابع و تجهیزات دارد. طرح کتاب من را با تمام مشکلات در ۱۱ استان کشور در سه ماه به صورت آزمایشی اجرا کردیم و بر اساس معاهده‌ای که با شرکت پست امضا کردیم، ظرف کمتر از ۱۵ روز منبعی را که عضو درخواست کرده، فرستاده می‌شود؛ بعد از طریق تلفن با عضو تماس می‌گیرند تا کتاب را دریافت کند. نکته مهم دیگر این که ما ظرف دو روز آینده (در اردیبهشت‌ماه ۱۳۸۸) برنامه نرم‌افزاری ۳۱ استان کشور را رونمایی کنیم. جالب است که استان کرمان با ۲۷ هزار نسخه از صد هزار نسخه رتبه یک را گرفته و روستاهای کرمان بالاترین آمار طرح کتاب من را داشته‌اند. در پس این طرح‌ها می‌توان بسیاری از اتفاقات اجتماعی را تحلیل کرد و حتی بر اقتصاد نشر نیز تأثیر گذاشت. هر طرحی که سازنده باشد و بتواند به توسعه فضای فرهنگ عمومی کمک کند با آغوش باز پذیرا هستیم».

فرآیند جذب نیروی کتابدار برای کتابخانه‌های عمومی کشور

چاکری:

کارگروه‌ها عمدتاً از سه

یا چهار نفر از اساتید

دانشگاه تشکیل می‌شوند،

که در انتخاب منابع خبره

هستند

بررسی و آموزش‌های متمرکز و غیرمتمرکز پیش‌بینی شده است. نهاد آموزش‌های متمرکز را برگزار می‌کند و یک دوره آن را هم سال گذشته برگزار کرد. آموزش‌های غیر متمرکز به استان‌ها واگذار شده و در زمینه آموزش‌های تخصصی معمولاً ادارات کل کتابخانه‌ها از اساتید رشته کتابداری در استان خود استفاده می‌کنند و یا از دیگر استان‌ها و مرکز کمک می‌گیرند».

چاکری در ادامه صحبت‌ها و در باره ارتقاء و تعالی کتابخانه‌های عمومی گفت: «ارتقاء و تعالی کتابخانه‌های عمومی به یک عزم ملی و همچنین نقش دولت در فرهنگ‌سازی و توجه به عرصه کتابخانه‌های عمومی بستگی دارد. در آغاز ردیف بودجه نهاد یک میلیارد و هشتصد میلیون تومان بود و امروزه شاهد ردیف بودجه پنجاه و سه میلیارد تومانی هستیم که معنی آن نگاه عمیق و رویکرد کلان دولت به این عرصه است. دولت با وجود مسایل و مشکلات فراروی خود در عرصه بودجه، این توجه چند برابر شدن را در طی این شش سال تولد نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور داشته و این ظرفیت منابع بودجه جاری است. بنابراین دولت در عرصه توسعه کتابخانه‌ها نقش بسیار پررنگی داشته که کاملاً بدیهی، مبرهن و روشن است».

معاون کتابخانه و توسعه نهاد کتابخانه‌های عمومی در ادامه درباره جذب نیروی کارآمد اظهار کرد: «۷۶ درصد نیروهای ما در کتابخانه‌های عمومی کشور کارشناس کتابداری و اطلاع‌رسانی هستند و این اتفاق بزرگی است. حدود چهار سال پیش در خصوص بحث طرح جامع نیروی انسانی ۶۰۰ نیروی کتابدار ما دیپلم بودند که به عناوین مختلف در به کتابخانه‌های عمومی وارد شده بودند. با توجه به سابقه‌ای (۱۵-۱۶ سال) که این ۶۰۰ کتابدار دیپلمه، نهاد دوره‌های پودمانی آموزشی را در حد فوق دیپلم (۲ ساله) تعریف و اجرا کرد؛ و این کتابداران آموزش کتابداری دیدند و آنها دارای مدرک فوق دیپلم شدند. در صحبت‌های قبل به بحث کتابدار به عنوان مشاور امین اشاره شد، یعنی نگاه به کتابدار مرجع

و مرجع نه به عنوان خاص در یک کتابخانه عمومی بلکه مشاوره که نخله‌های فکری و فلسفی آن جامعه را با اعضا مبادله می‌کند. به این دلیل است که ما در حال تعریف دوره‌های آموزشی هستیم و از خرداد امسال تا پایان سال، ۴ هزار و ۵۰۰ کتابدار دوره‌های آموزشی را در مشهد مقدس خواهند گذراند و به نحوی که هر هفته ۵۰۰ کتابدار در این کلاس‌ها حضور پیدا خواهند کرد و این دوره‌ها را ظرف یک هفته مطابق با اسناد ما فرا می‌گیرند».

منابع الکترونیکی در کتابخانه‌های عمومی

دکتر میرحسینی، عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد واحد تهران شمال، یکی از چالش‌های موجود در کتابخانه‌های عمومی را بحث منابع الکترونیکی عنوان کرد و گفت: «با توجه به چشم‌انداز بیست ساله، قرار است در سال ۱۴۰۴ در منطقه اول باشیم، پس باید در این راستا حرکت کنیم؛ یعنی باید مسئله زیرساخت‌های اطلاع‌رسانی، فن‌آوری اطلاعات و حضور شبکه‌های اطلاعاتی در کتابخانه‌های عمومی را جدی بگیریم. اگر دانمارک در حوزه اروپا و حتی کل اروپا مقام اول را دارد، به این خاطر است که در هر کتابخانه عمومی برای هر نفر بیست عنوان کتاب وجود دارد و تمام کتابخانه‌های آن کشور شبکه هستند، تمام زیرساخت‌ها

گفت: «ما به حوزه منابع الکترونیکی وارد شده‌ایم، ولی برای عرضه این منابع مشکلاتی از نظر قانون کپی‌رایت (حق مولف) داریم. ورود یک منبع دیجیتالی به یک کتابخانه بزرگ دیجیتالی، لزوماً باید شرایط پیش‌بینی شده در قانون کپی‌رایت و حقوق مالکیت معنوی را حفظ کند، مگر کتاب‌هایی که ۳۰ سال از انتشار آن گذشته باشد که مناسب نیست، کتاب سی ساله را پیشنهاد بدهیم. با این وجود این کتابخانه بزرگ دیجیتالی را تعریف کرده‌ایم و در حال حاضر حدود ده هزار عنوان کتاب در سایت ورود اطلاعات شده است.»

وی درباره دیگر کارهای در دست انجام نهاد در بحث دیجیتال‌سازی افزود: «به ناشری که کتاب را از او خریداری می‌کنیم، پیشنهاد می‌دهیم که می‌تواند فایل خود را در اختیار نهاد قرار دهد تا آن را در بخش منابع دیجیتال وارد کنیم، اگر موافقت کرد این کتاب را در این بخش وارد می‌کنیم.»

چاکری در ادامه به برنامه‌هایی چون تولید چندرسانه‌ای‌ها در کتابخانه‌ها، همکاری با زندان‌ها برای توسعه کتابخانه‌های زندان‌ها اشاره کرد و ایجاد کتابخانه در پایانه‌های مسافربری و سیار را به‌عنوان طرح‌های آینده نهاد نام برد و گفت: «امسال موافقت‌نامه‌ای با زندان‌ها رونمایی خواهیم کرد تا به توسعه کتابخانه‌های زندان کمک شود و همچنین تفاهم‌نامه‌ای با شورای عالی استان‌ها مبادله می‌شود تا بتوانیم از این ظرفیت‌ها برای توسعه کتابخانه‌های عمومی و افزایش سرانه مطالعه مفید استفاده کنیم.»

معاون کتابخانه و توسعه کتابخانه‌های عمومی، ضمن تاکید بر توجه نهاد به زیرساخت‌های نرم‌افزاری و سخت‌افزاری از سوی

دکتر میرحسینی:

با توجه به چشم‌انداز بیست ساله، قرار است در سال ۱۴۰۴ در منطقه اول باشیم، پس باید در این راستا حرکت کنیم؛ یعنی باید مسئله زیرساخت‌های اطلاع‌رسانی، فن‌آوری اطلاعات و حضور شبکه‌های اطلاعاتی در کتابخانه‌های عمومی را جدی بگیریم

با فیبر نوری است و تمام امکانات نرم‌افزاری و سخت‌افزاری بر روی شبکه تعریف شده است. به طوری که استفاده‌کنندگان از هر نقطه‌ای از کشور می‌توانند کتابی را امانت بگیرند و در یک نقطه دیگر کتاب را بازگردانند بدون این‌که به آن مرکز مراجعه کنند. ما باید در این راستا شاخص‌های خود را ارتقاء دهیم و منابع الکترونیکی را وارد کتابخانه‌های عمومی کنیم. کتاب چاپی ارزش خود را دارد ولی الان با مشکل فضا در کتابخانه‌ها روبرو هستیم. اگر نهاد کارگاهی برگزار کند و کتابداران را با منابع الکترونیکی، ویژگی‌ها و مزایای آنها آشنا کند، کتابداران ضمن شناخت بیشتر این منابع می‌توانند به استفاده‌کنندگان هم آموزش دهند؛ زیرا در کشور ما مردم بیشتر شهرها و روستاهای کوچک به این منابع دسترسی ندارند و طرز استفاده از آن را هم نمی‌دانند.»

چاکری در مورد چالش مطرح‌شده در باره منابع الکترونیک

نهاد گفت: «در بحث زیرساخت‌های کتابخانه‌ای، کتابخانه‌های ما به لحاظ کالبدی به سخت‌افزارهای کامپیوتری مجهز هستند و همه کتابخانه‌ها رایانه و چاپگر دارند و فقط با هم شبکه نیستند. البته برخی استان‌ها این موفقیت (شبکه‌کردن کتابخانه‌ها) را به دست آوردند و این نیازمند یک عزم استانی است، که می‌توان کتابخانه‌های عمومی دو استان آذربایجان غربی و شرقی را نام برد که شبکه شده‌اند. همچنین در کرمانشاه ۸۰ درصد طرح شبکه کتابخانه‌ها با بودجه ۳۵۰ میلیون تومان اجرا شده است. در سفرهای دوره سوم دولت شاهد توجه به بخش نرم‌افزاری کتابخانه‌ها هستیم و چیزی حدود یک میلیارد تومان در استان آذربایجان شرقی به این حوزه اختصاص یافت.»

وی در ادامه افزود: برای محقق ساختن شبکه کتابخانه‌های عمومی کشور، همانطور که مطرح شد اعتباری بسیار بالایی نیاز است. این اعتبار کجا قرار دارد، طبق قانون بخشی از آن نزد مردم است که همان نیم درصد از درآمد شهرداری‌ها است، باید آن را محقق کنیم، بخشی از آن در خیرین و مشارکت‌ها است، که باید آن را شناسایی کنیم، بخشی هم از سوی دولت و از طریق مجلس تأمین می‌شود، اگر همه این موارد در کنار هم قرار بگیرد می‌توان امیدوار بود که شبکه‌شدن کتابخانه‌های عمومی محقق شود. اگر شما به وضعیت کتابخانه‌ها در شش سال پیش توجه کنید می‌بینید که در هیچ یک از آنها حتی رایانه وجود نداشت ولی امروزه در تمام

چاکری در پایان به برخی از فعالیتهای نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور اشاره کرد و افزود: «در حال تعریف تور فرهنگی هستیم، بر این اساس مؤلف یا مترجم با کتاب خود در کتابخانه حضور پیدا کند و با مراجعین و مخاطبین خود به نقد، چالش و گفتگو می‌نشیند. به این معنا که مؤلف یا مترجم و ناشر با اثر خود در کتابخانه‌های عمومی (که ظرفیت لازم را دارند) حضور پیدا می‌کنند. این طرح در زنجان، در حال اجراست.»

یکی از حضار به صحبت‌های آقای رستمی گومه و آقای چاکری در باره استان‌ها اشاره کرد و گفت: «بنده با دو کتابخانه عمومی در استان گلستان و مازندران همکاری دارم، در این دو استان شمالی کشور بیشتر کتابداران تخصص کتابداری ندارند و به مسائل سخت‌افزاری و نرم‌افزاری آشنا نیستند و اگر گیلان را هم به آن اضافه کنیم سه استان شمالی هیچ گونه امکاناتی وجود ندارد و شاید مصداق تمام کتابخانه‌های عمومی کشور باشد که ما حتی به یک پایگاه اطلاعاتی متصل نیستیم.»

چاکری، معاون کتابخانه و توسعه کتابخانه‌های عمومی، در پاسخ گفت: «همیشه یک قاعده وجود دارد و یک استثنا و آن این است که ما می‌گوییم که نگاه این است و کتابخانه‌ای نیست که رایانه به عنوان سخت‌افزاری در آن قرار نگرفته باشد، حال این که چگونه با کتابخانه‌های دیگر و پایگاه‌های اطلاعاتی ارتباط پیدا کنند در حوزه وظایف مخابرات است. طرح جامع فن‌آوری اطلاعات مهم‌ترین طرح ماست و ۳۵۰ میلیارد تومان اعتبار لازم دارد تا این طرح محقق شود. در حال حاضر کتابخانه‌های دو استان آذربایجان غربی و شرقی مجهز به سیستم اینترنت هستند. بسیاری از کتابخانه‌های مطرح ما کافی نت دارند یعنی این زیرساخت وجود دارد و اگر در جایی وجود ندارد شاید شرایط فرهنگی و اجتماعی آن منطقه ایجاب نمی‌کند که کافی نت داشته باشند از دید نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور هر کتابی که مجوز نشر دارد بر اساس سیاست هیئت امنا به کتابخانه‌های عمومی وارد نمی‌شوند. بنابراین در طرح کتاب من ما فرصتی را برای عضو تعریف کردیم تا کتابی که منتشر شده و مجوز نشر هم گرفته ولی در کتابخانه‌های عمومی وارد نشده است، برای همان عضو خاص تعریف شود و در دسترس او قرار گیرد و نه این که یک کتاب زرد برای تمام مخاطبان به

رستمی گومه:

در گذشته معیار خاصی برای جذب نیروی انسانی تعریف نشده بود و اگر هم تعریف شده بود به درستی رعایت نمی‌شد ولی در حال حاضر وضعیت بهتری بر جذب نیرو حاکم است

کتابخانه‌ها - حتی در دورترین و محروم‌ترین نقطه - حداقل یک رایانه موجود است. دولت هم کتابخانه‌ها را رها نکرده و حدود ۵۳ میلیارد اعتبار برای نهاد کتابخانه‌ها پیش‌بینی کرده است. اما در نظر بگیرید که ۴ هزار و ۵۰۰ نیروی انسانی تحت عنوان کتابدار را در سراسر کشور مدیریت می‌کنند و روز به روز هم در حال افزایش هستند. هیچ سازمانی مثل نهاد کتابخانه‌های عمومی ظرف مدت دو سال ۸۰۰ نیروی کتابدار جذب نکرده و آن به دلیل نیاز آن مرکز است. نهاد با شناسایی ۱۳ کارگروه، کتاب‌ها را با موضوعات مختلف خریداری و در کتابخانه‌ها قرار می‌دهد اما طرح کتاب من هم در کنار آن قرار داده شده است. امسال یس‌بینی ما این است که بتوانیم ۶ میلیارد و ۵۰۰ میلیون تومان منابع از طریق طرح کتاب من به کتابخانه‌ها تزریق کنیم که ۳ میلیارد آن را سهم خود و ۳ میلیارد هم سهم منابع استانی می‌دانیم به این دلیل مدیران استانی را توجیه کردیم که توسعه این نیست که تماماً با بودجه دولتی باشد، شما هم در جذب بودجه باید تلاش کنید.

دکتر غفاری، دبیر جلسه، در پایان از سرکار خانم میرحسینی، آقای چاکری و آقای رستمی گومه که در این نشست همکاری داشتند و از جناب آقای چاکری که با سعه صدر چالش‌های مطرح در کتابخانه‌های عمومی را بررسی و مورد تحلیل قرار دادند، تشکر قدردانی کرد.